

Prædiken til 15. søndag efter Trinitatis

Luk. 10,38-42

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas:

Mens de var på vandring, kom Jesus engang ind i en landsby, og en kvinde ved navn Martha tog imod ham. Hun havde en søster, som hed Maria; hun satte sig ved Herrens fødder og lyttede til hans ord. Men Martha var travlt optaget af at sørge for ham. Hun kom hen og sagde: »Herre, er du ligeglad med, at min søster lader mig være alene om at sørge for dig? Sig dog til hende, at hun skal hjælpe mig.« Men Herren svarede hende: »Martha, Martha! Du gør dig bekymringer og er urolig for mange ting. Men ét er fornødent. Maria har valgt den gode del, og den skal ikke tages fra hende.«

Luk 10,38-42

Martha, Maria og Rosa. Hartmut Rosa. To søstre fra Lukasevangeliet og en tysk sociolog med sans for kristendom. Det er dem, der får taletid i dag. For de kan hver især fortælle noget om det at være i kontrol. Eller om værdien af at miste kontrollen, og lade Gud om alt det andet. Hartmut Rosa vender vi tilbage til.

For i dag hører vi om de to berømte søstre fra Lukasevangeliet, Martha og Maria; de to, der forholder sig til Jesus på hver deres oprigtige måde. Berømte fordi de gennem historien er blevet billeder på to forskellige måder at være kristen på: Martha er *gøreren*, mens Maria er *høreren*. Martha gør sig *nyttig*, Maria lytter og gør sig *lyttig*, kunne man næsten sige, hvis ordet ellers fandtes. Det er dem, vi inviteres hjem hos i evangelieteksten. Og selvom de to søstre må være af samme kød og blod, så rummer de hele den verden af modsætninger som kun søskende kan rumme. Det er indimellem blandt søskende, man skal finde de mest forskellige mennesker, og Martha og Maria er ingen undtagelse:

Man ser for sig, hvordan Martha knokler som en blæksprutte ved et samlebånd, og kun har i hovedet at gøre sin gæst glad; hun er et handlingsmenneske. Det er hende der tager imod Jesus, byder ham indenfor og sørger for at han føler sig godt tilpas. Det er Martha, der forholder sig til virkeligheden; typen der køber ind og vasker op, husker på andre folks fødselsdage og står op om natten for at trøste børnene. Og så er det Martha der synes det er lidt uretfærdigt, at søsteren Maria bare har sat sig for fødderne af

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 840, 125. årgang
September 2024
ISSN 0901-2214

Jesus for at lytte, frem for altså at deltage i det huslige arbejde.

Men det er alligevel Martha, der bliver irettesat, og får at vide at søsteren Maria har valgt *den gode del*, og at den gode del ikke skal tages fra hende. *Den gode del* (hvad det end betyder) er et mysterium. For hvori består den gode del? Er det, at man bare sætter sig afventende med foldede hænder, et trofast hjerte og venter på at miraklerne giver sig til at regne ned over én?

Det er i hvert fald den disciplin, Maria brillerer i, og det er den tilgang til livet, hun ifølge Jesus skal holde fast i, og som ikke skal tages fra hende. Det er og bliver et mysterium.

For tænk engang, hvis tilværelsen virkelig var så simpel. Hvis der kun fandtes to forskellige måder at være til på: en Martha-måde og en Maria-måde. Og at man med et fingerknips kunne vælge Martha-måden, der forvandlede én til et stålsat handlingsmenneske, der kun havde én ting i hovedet: Nemlig at sørge for andre. Jeg mener, lidt imod traditionen, at Martha fortjener stor ros for sin indsats. Og den ros tror jeg egentlig også hun fået gennem de seneste 50 år, i takt med at tidsånden har handlet mere om selvrealisering end om at bekende sig til en Gud. *Du er dit arbejde*, og Marthas ivrighed er et glimrende billede på det moderne menneske. *Mennesket 2020* (minus corona måske) er topmotiveret, klar til at indtræde i flexicurity-modeller med høj velfærd og stor omstillingsevne. Og så handler det om at være agil. Martha er agiliteten selv. Det er Martha i en nøddeskal, når hun svinger kosten og gør det rigtig hyggeligt om sin gæst. En moderne heltinde, der jonglerer børn og karriere, bor meget Instagram-venligt og ved hvor skabet skal stå.

Og ve den stakkel, der sætter sig lidt for godt til rette i eftertanke og bøn, som en anden Maria ville gøre det. For den måde at leve på er håbløst umoderne. Maria-folket er tilmed i fare for at glide i tilværelsens mange bananskræller; alle de Maria'er der lever med en dependent personlighedsforstyr-

relse, som det hedder. Hjælpeløs, deprimeret, uselvstændig. Et diagnoseliv uden indsats, uden gerninger, uden noget andet end inderlig afhængighed af andre. Af alle de andre, der må tage beslutningerne for dem. Maria sidder for fødderne af sin Herre og venter på, at ordene skal ramme hende og måske forandre hende, måske ikke. Det er ikke engang sikkert, at hun er en særlig god lytter. Sådan er Martha og Maria, hvis man nu skal stille dem meget karikeret op overfor hinanden, som de rene kontraster: Aktiv/passiv, gøre/høre, nytte/lytte, selvstændig/afhængig, udad-reagerende/indad-reagerende. Men indimellem skal der også lidt overdrivelse til at fremme forståelsen.

Jeg tror, at Martha og Maria er yderpositioner i ethvert menneskes liv, og at de sagtens kan være til stede på én og samme tid. Ikke mindst i det moderne menneskes liv, når det handler om at være i kontrol over livets gang. Men søstrenes møde med Jesus er også en fortælling om, hvem og hvad der skal kontrollere et liv. Hvem er Herre i huset? Og her vender vi tilbage til ham, der i første omgang kunne lyde som en tredje søster, foruden altså Martha og Maria, nemlig Rosa.

Rosa hedder dog Hartmut til fornavn, og er ingen bibelsk figur, men en 55-årig sociolog fra Lörrach i det allersydligste Tyskland. En stjerne i den tyske samfundsdebat, og er vel slags Brinkmann med endnu større gehør for det kristne budskab. Rosa er optaget af alt det, der ikke kan kontrolleres. Hans bog fra 2019 hedder *'Det ukontrollerbare'* og er en undersøgelse af, hvad netop tab af kontrol kan medføre. Det er nemlig ikke nødvendigvis dårlige ting, kontroltabet fører til i en moderne verden. En verden, der ifølge Rosa accelererer og risikerer at gøre os fremmede overfor hinanden: *"Hvis acceleration er problemet, er resonans måske løsningen"*, lyder en pointe hos Rosa, der præsenterer os for det lidt gådefulde ord resonans. Resonans er løsningen. Resonans kender alle til, for vi oplever det (også lige nu mens jeg taler), når lyden kastes tilbage fra en overflade, som ekkoet i Gentoft

Kirke. Her er det lyden der skaber resonans omkring sig. Men et menneske kan også selv opleve at skabe resonans. Det sker, når vi står overfor det ukendte og det ukontrollerbare, og denne resonans er vigtig. For den indrammer selve livet, og sætter livet i svingninger.

Martha og Maria har ikke den store fornemmelse for resonans. Martha vil have kontrol over situationen, mens Maria vil give afkald på kontrollen for enhver pris. Derfor er Rosas resonans en velsignet mellemvej. Resonansen opstår, når vi kommer tæt på det ukontrollerbare. Når det sker, kan livet enten gå i stykker eller blive bedre. Og når det sidste sker, mærker vi en resonans.

Havde Hartmut Rosa mødt Jesus i dagens evangelietekst, havde det nok givet Rosa en lidt anden plads i verdenshistorien, men der var også sket noget andet. Rosa havde fundet et sted i huset, hvor han havde plads til resonansen, dvs. givet plads til at lade det ukontrollerbare folde sig ud omkring ham og sætte ham i bevægelse. Han var ikke gået i stå som Maria eller bemægtiget sig situationen som Martha. Rosa var begyndt at svinge. For det ukontrollerbare bringer os i svingninger. Det kan ske gennem en bøn eller en salme, eller ved at vi lader os føre i en retning. Mødet med Gud er altid mødet med det ukontrollerbare, og det møde finder sted lige nu, i dag, på denne søndag, hvor vi samles for at fejre høsten og fejre, at Gud overgyder os helt uden for vores egen kontrol:

*takke for regnen, som vander mit land,
for solskin og varme i sommerens brand,*

som vi sang i første salme. At takke for alt det, vi ikke har fortjent, men som vi alene får. At få øje på det, er at mærke en resonans. Ligesom resonansen kan opstå gennem bøn, gennem sang, gennem dåben og gennem nadveren. Det er alt sammen resonans-rum, der åbner ind til det ukontrollerbare, altså Gud. Og det er tiltrængt og uendeligt vigtigt. For samfundet er i en stadig acceleration, og når det sker, mister vi uerstattelige øjeblikke af resonans,

netop i kampen for at kontrollere det hele selv. Er vi i totalkontrol som en anden Martha, ja så er der ikke mange øjeblikke af resonans. Og giver vi totalt afkald på kontrollen, ender vi med at gøre mere skade end gavn. Men *overfor Gud kan der opstå en resonans, en gensidig forbundethed, en forandrende kraft, som på én gang er hørende og lyttende*, skriver Rosa. Det sker, når vi takker og takken finder frem, når vi beder og bønner lader sig høre. Det sker, når dåbens vand og Guds Helligånd velsigner dåbsbørnene i ord og handling og genføder dem til evigt liv ved Guds søn. Så er der resonans, fordi noget ukontrollerbart for en kort stund er bragt under kontrol. Også selvom vi godt ved, at kontrollen om få øjeblikke er forsvundet som boblerne i bækken. Så står vi der igen, et sted mellem Martha og Maria, i forsøget på at begribe den Herre, der har givet os alt – og høsten med. Tak for det.

Således kan vi sige: *Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Far, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver en sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen*

Adam Garff, sognepræst i Gentoft Kirke, høstgudstjenesteprediken fra 2020

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentoft Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Mariendal Kirke, Frederiksberg
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov – Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk

Salmer:

728 *Du gav mig, o Herre, en lod af din jord*

750 *Nu titte til hinanden de favre blomster små*

305 *Kom, Gud Helligånd, kom brat*

11 *Nu takker alle Gud*

476 *Kornet, som dør i jorden*

730 *Vi pløjed og vi så'de*